

Levekår blant barn og unge med ADHD

Vegar Bjørnshagen og Terje Stav

NOVA har gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse om levekår og livskvalitet blant barn og unge med ADHD. Spørreundersøkelsen ble gjennomført blant foreldre til barn under 18 år med ADHD. Hovedtemaene er helse, venner og fritid og skole. Her presenterer vi noen sentrale funn fra undersøkelsen.

OM PROSJEKTET LEVEKÅR BLANT BARN OG UNGE MED ADHD

Forekomsten av ADHD-diagnose blant barn og unge i Norge er anslått til å være rundt 3–5 prosent (Ørstavik et al., 2016). Målet med forskningsprosjektet Levekår blant barn og unge med ADHD var å få mer kunnskap om livskvalitet og levekår på områdene helse, venner og fritid og skole i denne gruppen.

Vi har gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse blant foreldre til barn under 18 år med ADHD. ADHD Norge delte spørreskjemaet med sine medlemmer på e-post og i sosiale medier. Det endelige utvalget består av 1470 foreldre.

Over halvparten av barna foreldrene svarer på vegne av, er mellom 6 og 12 år (56 prosent), 30 prosent er mellom 13 og 15 år, 13 prosent er mellom 16 og 17 år, og 1 prosent er under 6 år. 67 prosent av barna er gutter, 32 prosent er jenter, og 1 prosent har en annen kjønnsidentitet.

Undersøkelsen er gjennomført blant et ikke-representativt utvalg. Resultatene kan derfor ikke generaliseres. De gir likevel et innblikk i hvordan barn og unge med ADHD i Norge – fra deres foreldres perspektiv – har det på områder som er viktige for levekår og livskvalitet.

GENERELL LIVSKVALITET

I tillegg til de ulike hovedtemaene i undersøkelsen ble foreldrene stilt et overordnet spørsmål om barnas livskvalitet. Resultatene tyder på at en stor andel av foreldrene vurderer det som at barna deres har lav eller middels tilfredshet med livet. 40 prosent av foreldrene svarer at barnet har lav tilfredshet med livet, 53 prosent at barnet er middels tilfreds med livet, og 7 prosent at barnet deres har høy tilfredshet med livet.

” En fjerdedel av foreldrene svarer at barnets psykiske helse er dårlig.

HELSE

Flere studier viser at barn og unge med ADHD har dårligere helserelatert livskvalitet enn andre barn og unge (Dona et al., 2022). Når foreldrene i undersøkelsen blir spurt om å vurdere barnets helse, svarer imidlertid de fleste at den er god (51 prosent) eller svært god (19 prosent). Relativt få svarer at den er dårlig (7 prosent) eller svært dårlig (1 prosent), men omtrent 1 av 5 svarer at barnets helse verken er god eller dårlig.

Foreldrene vurderer at barnets fysiske helse er bedre enn den psykiske. Mens 3 av 4 av foreldrene svarer at barnets fysiske helse er god eller svært god, svarer under halvparten det samme om barnets psykiske helse. 1 av 4 av foreldrene vurderer barnets psykiske helse som dårlig, mens færre enn 1 av 10 svarer at barnets fysiske helse er dårlig.

Tilleggsdiagnoser og plager er vanlig blant barna i undersøkelsen. Nesten 9 av 10 av foreldrene oppgir at barnet deres har andre diagnoser og plager utover ADHD. Angst, atferdsforstyrrelser, lærevansker, dysleksi/dyskalkuli og depresjon var de mest vanlige.

VENNER OG FRITID

Studier viser at barn og unge med ADHD kan ha utfordringer med sosialt samspill, og at de i større grad enn andre opplever ensomhet og mobbing (Nelausen et al., 2022).

Et flertall av foreldrene i undersøkelsen oppgir at barnet deres har noen gode venner (47 prosent) eller én god venn (16 prosent). Samtidig svarer 1 av 5 at barnet deres ikke har nære venner, men mange bekjente, og nesten 1 av 10 svarer at barnet deres har lite kontakt med andre barn og unge. Halvparten av foreldrene svarer at barnet deres har daglig kontakt med venner på nett eller sosiale medier, mens 27 prosent svarer at de har det ukentlig.

Når det gjelder hvor fornøyde barna er med forholdet til vennene sine, svarer nesten halvparten av foreldrene at barnet deres er lite tilfreds, og 4 av 10 svarer at barnet er middels tilfreds. Kun et fåtall av foreldrene svarer at barnet deres har høy tilfredshet med forholdet til vennene sine.

7 av 10 foreldre oppgir at barnet deres deltar i faste fritidsaktiviteter. Av disse svarer de fleste foreldrene at barnet deltar to ganger i uka eller oftere.

SKOLE

Hvordan er skolehverdagen for barn og unge med ADHD? Foreldrene ble bedt om å vurdere ulike påstander om barnets trivsel på skolen. Svarene deres tyder på at en stor andel av barna ikke trives (40 prosent), og at en del av dem ikke har gode relasjoner til lærerne (22 prosent). Et flertall av foreldrene oppgir dessuten at barnet ofte gruer seg til å gå på skolen.

I forlengelsen av dette viser resultatene også at skolevegring, eller ufrivillig skolefravær, er utbredt blant barna i undersøkelsen. 3 av 4 svarer at barnet deres har opplevd skolevegring / ufrivillig skolefravær i løpet av de siste 12 månedene. Halvparten av foreldrene svarer at dette forekommer et par ganger i måneden eller oftere.

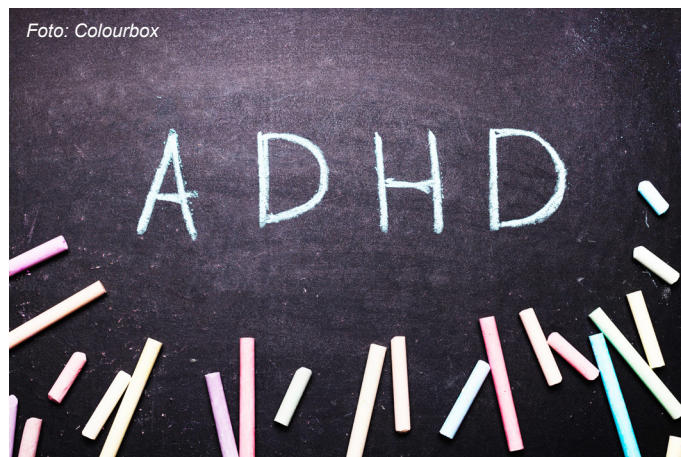

Foto: Colourbox

Barn og unge med ADHD kan være utsatt for sosial ekskludering og mobbing på skolen. På den ene siden svarer de fleste av foreldrene at barnet deres aldri eller nesten aldri blir stengt ute, plaget eller truet av andre barn på skolen eller fritiden. På den andre siden svarer så mange som 2 av 5 at barnet deres opplever dette månedlig eller oftere.

Samtidig oppgir en tredjedel av foreldrene at barnet deres har et 9A-vedtak, som skal bidra til å sikre barnet et trygt og godt skolemiljø. Denne elevparagrafen brukes i tilfeller hvor barn er utsatt for mobbing eller ikke føler seg trygge på skolen (opplæringsloven, § 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4).

Barn og unge med ADHD kan ha behov for tilrettelegging av undervisningen, som er en forutsetning for en inkluderende skole. 34 prosent av foreldrene svarer at barnet deres får tilrettelagt undervisning. Videre svarer 31 prosent at barnet deres får tilrettelegging, men at det samtidig er behov for mer tilrettelegging enn barnet får. I tillegg svarer 23 prosent at barnet deres ikke mottar tilrettelegging, men at dette er noe barnet har behov for. Kun 11 prosent svarer at barnet ikke har behov for tilrettelegging.

Kort oppsummert 3/23

Oppdragsgivere: ADHD Norge

Forskere: Vegar Bjørnshagen (prosjektleder) og Terje Stav

Referer til denne oppsummeringen: Bjørnshagen, V. & Stav, T. (2023). *Levekår blant barn og unge med ADHD*. Kort oppsummert nr. 3, 2023. NOVA/OsloMet

Denne Kort oppsummert er basert på funn fra [NOVA Notat 4/23: Levekår blant barn og unge med ADHD](#).

Referanser

Dona, S. W. A., Badloe, N., Sciberras, E., Gold, L., Coghill, D. & Le, H. N. D. (2023). The Impact of Childhood Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) on Children's Health-Related Quality of Life: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Attention Disorders*, 27(6), 598–611.

Stav, T. (2023). *Levekår blant barn og unge med ADHD. Resultater fra en spørreundersøkelse blant foreldre til barn og unge med ADHD i Norge*. NOVA Notat 4/23. NOVA/OsloMet.

Ørstavik, R., Gustavson, K., Rohrer-Baumgartner, N., Biele, G., Furu, K., Karlstad, Ø., Reichborn-Kjennerud, T., Borge, T. C. & Aase, H. (2016). *ADHD i Norge: en statusrapport* (Rapport 2016:4). Folkehelseinstituttet.